

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A FŐISKOLAI MAGYAR IRODALMI TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felelős szerkesztő:

MARJAY GÉZA.

Szerkesztőtársai:

H. Nagy Jenő, Szabó István.

Kiadóhivatali főnök: **Miklóssy Sándor.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.

Fél évre 2 kor. 50 fill.

Ifjúsági egyesületeknek 4 korona.

Főiskolai hallgatóknak 3 korona.

Egyes szám ára: 40 fillér.

A vidéki akadémiai ifjusághoz.

Az idei Budapestre összehívott kongresszussal kapcsolatban a vidéki ifjuságot oly sérelem érte, amely kétséget támaszt bennünk az iránt, vajjon nem lenne-e jobb az ország ifjuságára nézve, ha a diák-szövetség felbomlanék?

Az országos ifjúsági ügyek mai állása és a budapesti országos diák kongresszus összehívása a legvilágosabb bizonyossága annak, hogy az a diákszövetség, amelyet a debreczeni és az egri diákkongresszus megalkotott, csak névleg országos diákszövetség, csak névleg szolgálja az ország ifjúságának érdekeit. Valóban nem egyéb, mint a budapesti ifjuság dicsőítésére és a vidéki ifjuság kijátszására szolgáló intézmény, mint az eddigi küzdelemnek folytatása más külső, a régi-nél szebbnek feltűnő keretek között.

Eddig szervezetlenül folyt a harc a vidéki és a budapesti ifjuság között. De ez nem volt szép. Változtatni kellett a dolgon. Egy szép keretet kellett adni a versengésnek. És létre jött a most fennálló diákszövetség. Most már nem szervezetlenül folyik a harc. Ott van a várva-várt diákszövetség és annak szép külső keretei között folyik tovább, szakadatlanul az ádáz küzdelem.

Nem az a diákszövetség ez, amelyet az ország ifjúsága óhajtott. Nem ilyet vártunk mi. Ez a mai diákszövetség nem egyéb, mint a budapesti ifjúsági vezérek rém álmainak megvalósulása. Ez nem a mi diákszövetségünk.

Nem egyesíti e diákszövetség az ország ifjúságát belsőleg, sőt ép ellenkezőleg a gyűlölet tüzeit, a testvérnek testvér elleni ádáz küzdelmét szítja a vidéki és a budapesti ifjuság között. E diákszövetségben Budapest egyrészt olyan jogokat nyert Kolozsvár támogatása mellett, amelyeket egyáltalán meg sem érdemelt, másrészt elbizakodva eddigi jogtalanul gyakorolt hatalmában azt hiszi, hogy ott van a világ közepe, ahol a diák-

szövetség központja és ezen okoskodása alapján a vidéki ifjuságnak biztosított jogokat is magához ragadja törvényellenes és a vidéki ifjuság önértetét a legmélyebben sértő eljárása által.

Valóságos olygarchia fejlődött ki a diákszövetség központjában. A diákszövetség tisztviselői — csaknem kivétel nélkül budapestiek — arra az utra léptek, amelyet a vezérképviselőségi és központosító szervezet elfogadásakor előre lehetett látni. Azt hirdeti a központ, hogy minden jog és hatalom az ő kezében van. A központ tisztviselői a hatalmas urak. Mindenki már tartozik úgy járni, ahogy ők fujják. Ők ott a központi irodában, mint a hajdani nagy Istenek az Olympus csucsán, magukhoz ragadva minden jogot zsarnoki módon trónolnak, követelve a szolga néptől, a vidéki ifjuságtól, hogy mint hű alattvaló hódolatát rakja lábaik elé azon kongresszuson — pardon — kihallgatási napokon, melyet ők, félre téve minden szabályt, kegyeskednek kijelölni, mutatván ezzel, hogy legfelsőbb kegyelmükkel állandók maradnak irányunkban.

Rámutattak egyesek a debreczeni és az egri diákkongresszuson, hogy mily veszedelem fenyegeti a diákszövetség létét ilyen szervezet mellett. De ezek csak nevetség és gúny tárgyai lettek. Senki sem hallgatott szavukra. Budapest kiküldötti oly angyali jóságot mutattak és ígértek, hogy sikerült nekik sokaknak a szájába adni a zabolát és akkor megnyugodtak, hogy úgy lesz minden, ahogy ők akarják.

Ám akadnak még olyanok is, akik szemébe merik mondani Budapestnek, hogy törvénytelen az eljárása. Ezek nyíltan ki merik mondani ítéletüket a mindenható központtal szemben is.

Budapest jéromba akarja szorítani az ország ifjúságát. Majd meglássuk sikerül-e neki?

Én azt hiszem, hogy a vidéki ifjuságban van még annyi önértet, hogy nem fogja engedni

jogainak eltiprását, hanem sikra száll ezek védelmére azokkal szemben, akik felfuvalkodottságukban azon törvényeket, melyeket együttes megegyezéssel alkottunk s hogy inkább kész lesz maga lerombolni azt teljesen, mint hogy az azt megszegő s önkényes uralmat teremtett budapesti ifjusági vezérek által vállalkra helyezendő szégyenletes ígát hordozza.

Vásáry István.

Denevérek.

Irtá: Zoltán István.

(Vége.)

Tájkép.

Piros rózsákban vérzett el a nyár,
Hideghalványan kiterítve fekszik:
A nap utolsó csókjaira vár.

Az erdők puha, süppedő avarja,
Mint szemfedő borul a nagy halottra
S a dermedt testet lágyan betakarja.

Valahol, messze, bús harangszó kondul;
Egy sereg daru úszik át az égen,
Komoran, sötéten, csüggedten a gondtól.

— Kár érte! — Ennyi a halotti beszéd. —
Egy daru mondja, míg egy kopasz ágon
Circum dederunt-ot fűtyül egy veréb.

(Faragó József.)

Ezek a magyaros szerzők mind bizonyítékai a dekadens-költészet jótékony hatásának. A magyaros szerzőkből igazi dekadensek soha sem lesznek. Más pillanat a dekadens poéta ihlete, más amazoké. Tulajdonképen csak született dekadensek vannak, mint arra már rámutattam a jelenlegi dekadensekkel bizonyítva. Hatásukat, irányukat, értéküket tehát nem az utánzó félvérekben kell vizsgálnunk, hanem az ifju tanítványok költészetében.

S most új fejezethez értem. Ezekről az ifju óriásokról, ezekről a csecsemő-dekadensekről, helyesebben dekadens-csecsemőkről, külön szeretnék beszélni. Most nem kötöm le tovább az olvasót, pedig van birtokomban néhány vers 16—18 éves dekadensektől. Juhász, Dutka bámulóitól. Most csak a Zilahy Lajosét mutatom be s azt kérdelem: így kezdtek-e verselni a gyerekek a régi világban is? Mert ezt a verset egy »korhű« hetedik gimnázista irta.

Biblia.

Zörgő, aszott papirlapok:
Szavuk vak, bántó hangot ad.
Talán fakó lelkük zokog
Siratva az ős kánonok
Lassan pirosuló alkonyát.

Zördül az érces pergamen
S a sok testetlen árnyalak
Halkan, némán, egymásután,
Hóködbe foszló trónusán
Lágyan suhanva szárnyra kap.

Lebben fehér leplük. Jönnék
Hosszú hósárnyú kérubok.
Acéllelkű prófétahad
S kereszt alatt vonaglanak
Megtépett arcú Jézusok.

A vén könyv álmodón pihen
Sirva rá senki nem omol
S az ó, fakó betűk alatt
A sok testetlen árnyalak
Tört szárnynyal, lassan haldokol.

(Zilahy Lajos)

Szóval, mikor a magyar dekadens-költészet-ről beszélünk, nem csak »Beaudlaire hibás uton járó epigonjai«-ról alkossunk véleményt, hanem emelkedjünk fel, de nem az előítélet szárnyán, az Ady, Juhász, Dutka, Emőd, Kosztolányi, F. Kaffka Margit meg a többi nagy dekadens költői világába. De a nagyközönség azt sem tudja, kik a dekadensek, mégis ítél felettük a denevérek után. Ha egy zagyva verset, egy összemázolt vásznat lát, ami rossz és izléstelen: ráfogja, hogy ez egy »dekadens« műve.

...A dekadensek ma még mind csak zászlóvivők.

De már megindultak a légiók s egy szép napon nem fognak ellenséget látni maguk körül. Igen, ellenséget. Mert harc ez, nagy harc. Az elaggott héják harca a fiatal darvak ellen; a szélmalomokat megöli a gőzmalom zakatolása; az erdő illatát, a rétek költészetét elfojtja a gőz-kolosszus füstje; a XX. század irgalmatlanul eltiporja azokat, akik elébe állnak, kegyetlenül eltiporja őket az örök haladás szent nevében s »ljedten sipít sok vén denevér«.

Tükördarabok.

Ő volt az orfeum királynője. Róla beszélt mindenki a kávéházban, a kaszinóban, az utcán. Bomlott utána a fél város.

Ott szoktam ülni esténként az orfeumban. Gyönyörködtem Elvira dalaiban, tüzes, szenvedélyes táncában. Minden szereplése után felzugott az általános tapsvihár. Ismerős és ismeretlen tisztelői szinte elárasztották virágcsokrokkal. Elvira csak kacagott. Vidáman, szívből kacagott. Azt mondják, nem vette komolyan egyik udvarlóját sem...

Járt az orfeumba egy vidéki földbirtokos fia. Halvány arcú, finom vonású jogászgyerek. Gyakran láttam Elvirát asztalánál pezsgőzni. Fel sem tűnt, hiszen egyebütt is pezsgőzött már Elvira...

A városban azt beszéltek, hogy Elvira meghallgatja azt a sápadt arcú, csinos jogászgyereket...

...Kezdttem figyelni őket...

Amíg a fiu be nem toppant, Elvirának ideges, izgatott volt a hangja, szeme pillantása, minden mozdulata. Mikor pedig meglátta őt szokott asztalánál, mintha csak neki táncolt, neki dalolt volna egyedül, tűzzel, szenvedéllyel...

Feltűnt nekem egy éjszaka, hogy a jogászfíu mással pezsgőzött. Csokrot sem küldött »neki«... A szomszéd asztalánál azt suttozták, hogy megunta már Elvirát...

Egy darabig hallgattam a zenét, néztem a táncot, azután haza mentem.

Másnap reggel, amint a helyi lapokat olvastam, egy rövid riporton akadt meg a szemem: »Az orfeumban egy szőke szép leány az éjjel szíven lőtte magát«...

...Szegény Elvira!...

Azt mondják mégis, hogy céda lélek soha sem tud szeretni...

* * *

Áldott jó lélek volt az édes anyjok. Amikor meghalt, az egész város intelligenciája együtt gyászolt a megtört férjjel, a pici árvákkal...

Sokkal inkább el volt foglalva az apa hivatásával, sokkal nagyobb súllyal nehezedett szívére a gyász, semhogy a kis árvák nevelésével is bajlódhatott volna.

... Gouvernant nevelte fel őket.

Amikor elhagytam T. várost, a fiu gimnázista volt és első eminens. A leány polgárista volt; legszebb nő a városban.

Azóta keveset hallottam róluk. Annyit tudtam csupán, hogy a fiu hadnagy, a leány tanítónő...

Vagy tiz esztendő telt el azóta...

*

Nem régiben dolgom akadt az Alföld Tiszaparti metropolisában. Levelet irtam X. szálló egyik szobájában. Azonban lusta lévén ahoz, hogy magam adjam fel, becsengettem a házi szolgát és reá bízam.

Amikor belépett, szinte megdöbbsentem... Mintha ezt a lerongyolódott, züllött külsejű legényt már láttam volna valahol...

Becsengettem a szobapincért.

— Miféle ember ez a maguk házi szolgája?

— Ez, kérem, egy királyi tanácsos fia, volt közöshadseregbeli hadnagy.

*

Nemsokára találkoztam a másikkal is. D. városban történt. Egy bankett végeztével, jóval éjfél után ballagtam haza fele X. barátommal. Valamelyik mellékcúában rongyos lebuja mellett haladtunk el, ahonnan vad, duhaj ének, rekedt ordítás hangzott ki az éjbe... Önkéntelenül is megállottunk egyik lefüggönyöztetett ablaknál.

Undorító látvány tárult elénk.

Egy csomó részeg csirkefogó ült körül a rozoga asztalt. Kézről-kézre adták azt a kifestett női perszónát, aki együtt énekelt velök ittas, vad melódiát...

Egy ideig megdermedve állottunk ott. Barátom szólalt meg előbb:

— Tudod, ki ez a leány?

— Fogalmam sincs... azaz... nem, nem tudom.

— Egy nagyságos ur leánya. Valamikor T. város ünnepelt szépsége volt...

*

Mindszentkor kigyulnak a sirok apró lángocskáit. Csak egy sötét, elhagyott. A sarkos arany betűt lemosta az eső. Gyom verte fel a sirhant oldalát. A márvány közepén meghasadt...

...De nehéz is lehet valakinek odalenn a sirban az az örök álom!

Biernatek József.

Koldus királyok.

Sokan bolyongunk mink itt, sápadt, beteg legények, Átálmodozva ezt a szürke világot, Szánón mosolyog ránk sok hájas agyú! Pedig mi vagyunk közöttük a királyok... Sokan bolyongunk mink itt, sápadt, beteg legények...

Álomország királyi koronája fejünkön...

Koldusok vagyunk... de van sok, meleg álmunk!

Ha éhezünk, ha fázunk, szenvedünk is:

Az utcasarokra koldulni nem állunk...

Álomország királyi koronája fejünkön...

A mi időnk az éj! A mi katonánk a mámor!
 Elfonnyadozunk sok elepesztő vágyban!
 De akkor is büszkén, kacagva járunk,
 Mikor szeretnénk zokogni pogányan...
 A mi időnk az éj! A mi katonánk a mámor...

Szívünkbe belopódzik a földi szerelem is,
 Kísérétében vele a bánat, a kín...
 Mi csak csalódunk, vágyakozunk, zokogunk,
 Vérvérkönyeinket siratgatva valakin...
 Óh, mert szívünkbe belopódzik a szerelem is...

Koldus királyok... minket nem szeret senki sem itt,
 Hisz' a mi nótánk könnyes, halotti ének;
 A mi sorsunk — a magunk temetése;
 A mi életünk szürke, siralmas élet...
 Koldus királyok... minket nem szeret senki sem itt...

S mikor meghalunk, azt is, óh tán senkise bánja,
 Csak a könnyár az édes anyánk szeméből...
 Kialszunk, mint a szentjánosbogár fény;
 Lehullunk — halvány csillagsugár az égről...
 Mikor meghalunk, azt is, óh tán senkise bánja...

Szürke madár módjára lelnek ott az avarban,
 Szívünk szakadtán, mikor elfogy a nótánk...
 S leesik fejünkről a ködkorona;
 Álomországunk sűrű röge borúl ránk...
 Szürke madár módjára lelnek ott az avarban...

Szabó István.

Hogyha bánt valami...

Hogyha bánt valami, szemed könnybe lábbad
 S könnyeid fogytával eloszlik a bánat.
 Bánat ha ér engem, soha el nem múlik:
 Könnyek nélkül sirok, mind a sírontúlíg!

Bakoss László.

Utolsó levél.

Irta: Papp Lénárt.

(Vége.)

Röviden mondom el a folytatást: ezt is elvesztettem. Óh kárhozat! Támolyogva keltem fel, talán semmit sem szoltam, talán csak fogaim között mormogtam valamit a sors ellen, mit tudom én... az volt csak fejemben, hogy ez éj vesztemet okozta, belesodort a kárhozatba.

Zavart gondolataimból partnerem hangja ijesztett fel:

— Dult arcából látom, — szolt, — hogy szüksége van a pénzre, ime kölcsön adom, fogadja.

S ezekben a szavakban nem volt semmi szenvelgés, semmi színadiasság. Még mindig az

a nyugodt, hideg arc, azok a vágy nélküli sötét szemek, amelyek egész játékunk alatt a nyugodt embert mutatták.

— Látom, — folytatta beszédét, — hogy csak azért játszott, mert sok pénzre lehet szüksége, mutatta ezt esztelen játéka, — bocsásson meg e kifejezésért, — a számítás nélküli tétek. Fogadja el s öt év múlva ezt is megadja.

Ugy beszélt, mint egy lélekbuvár. Talán az is volt! Én szerettem volna megölelni e szavakért, nem volt lelkierőm visszautasítani. Elfogadtam.

És mindez történt február 12-én, ezelőtt öt évvel.

.....Most, hogy ezeket elmondtam, méltán kérdezheted: mi vitt engem kárhozatba?... engem, kiről azt tartottad mindig, hogy józan, számító vagyok; ki kerüli a tékozlást, könnyelműsködést, ki ellene voltam minden sors-nyujtotta vagyonnak, ki megvetve fordultam el a szenvedélynek azon rabszolgáitól, kik bilincsében az átkos szenvedélynek, undok terhet vesznek féktelen lelkükre, megfásult szívükre. Megfelelek rá!

A sors utjai kiszámíthatatlanok, én tudtam azt legjobban, mivel játékszere voltam; kit végre is kivetett kezéből, hogy a földre dobva szét taposson, bukott emberré tegyen. Széttépte legszebb álmaimat akkor, mikor azok már mint valóság lebegtek elkáprázott szemeim előtt... Kegyetlen az a démon, aki szövi-fonja életünk fonalát... Rettegjetek tőle! Boldog pillanatot mutat, amelyből egy-egy perc a menny egy-egy perce s utána boldogtalan napokat, melyből egy-egy óra kínszerző gyötrellem...

Mire kellett tehát nekem az a pénz, miért oly sok mindenemet kockára tettem: vagyonom, életem, becsületem?

Emlékezz vissza arra a fénysugaras bálszeremre, hova belépve, mindkettőnk szíve hangozabban vert. Büvkör volt az! Sokan táncoltak: ragyogó szemek, tündérmosolyúak, nevetgélő tü-nemények. Én csak a magamról beszélek, vagy talán nem egyedül a magamról, csak én gondolom azt, hogy nekem van jogom hozzá, egyedül csak nekem.

...E tárgyról sohasem beszéltünk együtt. — Én azonban tudom, hogy te is ugyanazon ábrándvilágot festetted meg magadnak, amit én s ugyanazon boldogság után futottál, ami után én. És te, a gazdag sarj, reményeket is szőhettél, neved megengedte, hogy belépj abba a fényes

körbe, amelynek ő a királynője. Ismerted szüleit, míg én távol álltam tőlük, azt sem tudták, hogy ki vagyok.

S épen ezért téged lephetett meg legjobban az a hír, mely a harmadik nap legnagyobb szenzációja volt, hogy a szép, a gazdag leány elhagyta szülei házát, — követve egy érte rajongót bizonytalanságba, ismeretlen helyre.

Rút hálátlanság volt tőlem mindaz, amit tettem — jól tudom, — de ki parancsolhat kübult agyának, lázongó szívének akkor, ha az kész a világgal is szembeszállani? Senki!

Ezeket tudva, még fogod érteni, hogy miért kellett nekem a pénz, a hamarosan való meggazdagodás, csak fűzd össze az eseményeket. A leány s az ifju távol utra kél, messze el a világ zajától s nincs a kezökben a világ által dicsőített mammon: a pénz... este az ifju minden pénzét kockára teszi, hogy nyerjen sokat — rövid idő alatt. E kettő összevág s megmagyarázhatod belőlük azt a nyughatatlan lelkiállapotot, melynek okozói lettek...

Elmentünk messze, messze, a Mátra szelid hegyei közé, hol nem járt még a régi lakhely szellője sem, hol más a virág, az élet, más a keblét bontogató tavasz, az ábrándos ősz, a szelid napsugár s az álom...

Senki sem tudta, nem is gondolta, hová lettünk.

Nem irom le neked a négy év boldogságát, a boldogság gondolata jobban fáj, mint a fájdalomé. Láss helyette új képet, új szenvedést.

... ..

Zivatavos éj volt, a téli vihar tagyos hava verte az ablakot, az uton kavargó hóforgatagot sodort a nekivadult szél s csikorogtak a levél-től megfosztott cserfák gallyai. Üvöltött az orkán s vadul harsogott a kémények kürtője.

Istenitélet volt odakünn.

Néha egy ablakot felszakított a szél, s óriási zajjal csapta be, a széttört üvegtáblák csörömpölve hullottak le; letördelte a fák levéltelen gallyait, neki vágta a tető fedelének, aztán mint ördögszekeret hajtotta végig az utcán. Az egész láthatár sötét, mint a bakacsín, csak a távolban pislog egy-egy ház kivilágított ablaka.

Nincs rémesebb, mint a villámtalan titokzatos éj, melyben az ember ösztönére bocsátja a habzó paripát, hogy vigye a cél felé; az állat tudja, hogy most ő benne minden remény...

Orvosért voltam a távoli városban, mert feleségem beteg lett, nagyon beteg. — Egy napig voltam távol, s halálra kellett vernem a lovat, hogy haza érkezzem. — Feleségem mellett régi öreg cselédem hagytam, kiben teljesen megbizhattam, oda szokott már házunkhoz s a jó időket nem feledve el, a balsors csapásai alatt is köztünk maradt.

Hej! Eltelik a tavasz, az élet!...

Boldogságban röpített el négy év, de boldogtalanságot hozott az ötödik, ekkor következett a szenvedések zuhatagja.

Láttam arcán annak, kit e földön legjobban szerettem, a szenvedések tüzrózsáit; hogy fáj hallanom sápadt ajkáról: szeret, nagyon szeret, hogy fájtak csókjai, azok az édes csókok, — nem tudom én azt leírni.

Írj haza, — kért — ird meg atyámnak, hogy bocsásson meg, jöjjön ide, keressen fel; írj testvéremnek, hogy felejtse el a multat. Tudom, el fognak jönni, tudom meg fognak bocsátani. El fogom mondani, hogy téged nagyon szeretlek, nem tudtam volna nélküled élni, azért vétettem ellenük, — ekkor teneked is megbocsátanak. — Írj nekik!

És én irtam!

Irtam a testvéremnek, irtam az apának; könnyeim árja ráfolyt a fehér papírlapra.

A levélre mindeddig nem jött válasz; talán elrettentek ettől az időtől, vagy elakadt kocsijuk az utban? E rémes idő minden emberi akaratot megtörhet! Hogy sívít most is a szél, hogy zúgnak a fák.

— Hajts kocsis! hajts! Nem messze kell már mennünk, itt lesz mindjárt az a fehér, az a szomorú ház.

Megérkeztünk.

Ugyanekkor fordult be a kanyarodásnál egy másik kocsi is, rudjaink majd egymásnak ütődtek a sötétben. — Sokkal sietősebb volt utam, mintsem megtudni óhajtottam volna, hogy ki ül benne.

Bezörgettem kapumon; s pár pillanat múlva hallottam Zsuzsának, az öreg cselédnek kezében zörgő kulcsok hangját. Az öreg szeme ki volt sirva, kék kötényével igyekezett letörölni a még mindig omló könnyeket; zokogását hiába igyekezett elfojtani. Beléptem! de ugyanekkor nyitotta az ajtót más valaki is, kit eddig észre sem vettem. Testén szürke, hóval telefújt utazó

*

köpönyeg, fején kámzsa volt, mi félig elfedte arcát. Hátratulva arcáról a mezt.

Káprázat! Az ifju állt előttem, kivel ezelőtt öt éve azon lázas éjszakán együtt kártyáztam. Éreztem, hogy szívem vére mind arcomba szökött. Ő látva megindultságom, elővett egy levelet s megmutatta az volt, — amit én irtam a feleségem testvérenek.

Testvére vagyok — szólt — s aztán, némán szótlanul megszorította kezem. Talán megbocsátott! arcán azonban még mindig honolt az a hidegség, az a nyugalom, ami első találkozásunkkor annyira meglepett.

— Vezess hozzá — beszélt s nem volt e szavakban semmi szemrehányás, csak sok-sok fájdalom, keserűség.

Milyen fájó volt látnom, hallanom ezt a néma szemrehányást, szerettem volna magam összezuzni az okozott mély keserűség miatt.

Pedig eddig még magam sem tudtam, hogy mi az a fájdalom.

Zsuzsa előre ment, reszkető kezével kinyitotta az ajtót. Félhomály derengett a szobában, az asztalon égő gyöngye fényű mécs félig sötét-ségben hagyta a tért.

Feleségem ott feküdt fehér ágyán, halványan, csukott szemmel, — halottan. — Ajkai imádságra voltak nyilva, kezei imádságra kulcsolva, talán éppen azt könyörögte, mikor elszállt tiszta lelke: bocsásd meg a mi vétkeinket, a miként mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek. — Meghalt anélkül, hogy hallhattam volna utolsó szavait. — Óh, hogy facsarodott össze a szívem, hogy marcangolta a kétségbeesés lelkem.

Az a nyugott arcu ifju pedig, csak oda omlott és sirt, zokogott.

Miért is nem támaszthatjuk fel a halottat? miért nem hallhatják esdeklő szavunk: ébredj; kelj föl! miért zárja el az a csukott szempilla ezt a világot attól a másiktól. Az a csukott ajak mintha azt susogná: feledj! csak ezt az egy szót... s aztán nem szól az ajk, hallgat a szív verése...

Az én lelkem fájdalmas sebei még mindig égne, növeli lángját az a busongó testvér.

... ..

Eltemettük, csak néhányan kísértük ki utolsó útján, de mindannyian vérző szívvel s mikor visszatértünk, olyan üresnek találtuk a házat!

Még eddig nem nyílt panaszra ellenem az ifju testvér ajka, lezárta azt a fájdalom; csak szemei, azok a nagy beszélő szemek mondták: te tetted ezt s én éreztem a vád súlyát. Otthon aztán kitört belőle a keserűség, de haragjában, fájdalomában is nemes volt.

— Ül le — szólt — s számolj nekem, a testvérenek. Elszakítottad szerető atyja kebléről leányát: jó! el van feledve, elhoztad messze idegenbe: boldog volt! ez is el van feledve. De miért vitted, raboltad erőszakkal? Erre nincs megfelelve! s nem is tudsz reá felelni... Romokba döntötted egy család becsületét! Halálra keserítettél egy gyermekét nagyon szerető apát: ehhez nem volt jogod!

S én éreztem, hogy számomra nincs védelem.

— Számolj nekem... testvérenek, kinek legtöbb joga van számon kérni tőled! Tudom, nem felelhetsz! Ne is felelj... nekem legalább nem, hanem a világnak, a mindenkit megölni tudó társadalomnak. Ne zajongjon lelked azon, amit most beszélni fogok, légy nyugodt, lásd én nyugodt vagyok, látsz-e arcomon egy redőt, egy vonást, amely eltérne attól, amit először láttál? ugy-e nem? Pedig hidd el, az én lelkem is csak úgy tud érezni, az én szívem is csak úgy tud fájni, mint a tied.

S valóban az az arc csak olyan hideg, csak olyan nyugodt volt, mint amilyennek eddig ismertem.

— Azt kívánom tehát tőled, — folytatta — add vissza családunk becsületét. Im elhoztam magammal ami dönteni fog, mert egyikünk helye ott van a halott mellett; ez fogja visszaadni a be-mocskolt név tisztaságát — szólt s holmiai közül két gyilkoló tegyvert vont elő. Álljunk ki szemközt, tanukra nincs szükségünk, egyikünk halott lesz. Ez az utolsó játszma.

Előttem töltötte meg az egyik gyilkos csövet, a másikat üresen hagyta.

— A szerencsésebb közülünk a golyó nélkül választja, — szólt — feltételeink a leg-súlyosabbak lesznek, im e kendő, mely az övé volt s amely ugys elválasztó vonal köztünk, legyen a távolság. Az egyik végét fogd te, a másikat én.

S nekem meg kellett hajlanom parancsoló tekintete előtt.

A szűk völgyben, hol laktunk, kerek, tisztás hely volt, most belepve hóval, itt-ott gyéren egy-egy fa s cserje zuzmarásan . . . A szélvihar már elült, az égbolt kék s a nap gyöngye sugara olvasztani kezdi a hómező felszínét. Csendes, nyugodt minden, csak az én lelkem küzd.

Kimentünk szótlán, némán s kiválasztottuk a fegyvereket. Éreztem, hogy kettőnk közül az a szerencsésebb, kinél az üres golyó nélküli fegyver van.

Felálltunk: remegtem, féltem, küzdöttem önmagammal, hogy ne fogjam-e a fegyvert keblemre, ki tudja: ebben lehet a halál! Ő ellenben ott állt nyugodtan, büszkén, hidegen, úgy mint egykor öt éve.

Ő számolt, a harmadikra egyikünk halott lesz.

Néma csend, olyan bántó, olyan fájó volt az a számolás: egy . . . kettő . . . mintha az ur szava szólott volna le a magas égből: látod, ez a büntetés, ez a pokoli gyötrelem. Nem tudom mi volt az a daemon, amely megrántatta velem a fegyver ravaszát, elsötétítette agyam, lázasabb lüktetésbe hozta vérem: kettős lángot vetett a fegyver s óh ezer bántalom . . . ki még szemben állt velem az imént, kinek szemeiben az élet tüze égett, hátratántorodott, keblére szorította kezét . . .

A becsület ezt kívánta!

Meghalt.

Én pedig ekkor éreztem igazán, hogy igaza volt, mikor azt mondta: az a szerencsésebb, amelyikünk a golyó nélküli fegyvert választja.

Futok, futok... menekülök saját lelkiösmérem elől s nincs számomra pihenés, nyugalom sehol! Futok lelkemben nyomot hagyott az önvád. Ég az agyam! Leggonoszabb üldöző a képzelet: a lelkiismeret s ez üldöz, hajt tova.

Itt áll előttem az a rémes szoba; csörgő aranyak, színes kártyalapok fedik az asztalt; ketten ülünk szemközt egymással, én és az ifju, én rakok nyereményt nyereményhez. Futok előlök, más képet adj képzetem!

Itt áll előttem az a halvány arcú leány szenvedően mosolyogva s szól: szeretlek! de miért szakítottál el atyámtól, kit úgy szerettem, miért hoztál el abból a világból, melyben éltem. S e beszélő ajak elől nincs menekülés. Futok tova! új álmkép jer!

Előttem áll újra az ifju, az a nemes arc, az a nyugott tekintet, — kezében tartja a gyilkos csövet: jer küzdjünk meg, enyém lehet a

halál, tied csak a kárhozat, az a szerencsésebb, ki kezében töltetlen fegyvert tart... Örült álmok... felcsigázott agynak rémlátomásai hagyjatok el! Minden új kép egy-egy új borzalom, melynek okozója én vagyok, mindig csak: én. Im itt fekszik előttem vérző kebellem — lelkem szeme mindig látja — a hó összeelegyedik piros vérével s ajkainak utolsó szava is az:

— A becsület ezt kívánta.

Óh, jaj, ezerszeres jaj. Tőlem nem azt kívánja-e minden: a világ, a lelkiismeret, e képek?

Szerte foszlott kába álmok, miket hevült agyamnak kinzó daemonai a lelkiismeret égő katalánába dobtak, hova lettetek.

Holnap lesz újra február 12, az a rémes évforduló. Ablakom megzörgeti a vihar, mely ott kint dühöng, veri az ablakot, üvölt; a kéményen örült huhogást visz véghez. Ez a megholtak szelleme. Zajong a természet, mintha lelkem roncsait igyekezne még szebbé tépni s e közben lázas kézzel írom e levelet; nem agyam diktálja, az orkán üvöltése mondja tollba.

Én már számoltam! előttem fekszik az átkos fegyver biztos golyóra töltve, utolsó lobbanása az én életem utolsó lobbanása lesz.

Jöjjön, aminek jönni kell!

* * *

Zavaros, szaggatott, talán nehezen érthető is levelem, de úgy gondolom, megértetted s megbocsátottál nekem, ki olyan sokat vétettem ellened, mások ellen, Isten ellen.

Isten veled!

Annak a leánynak . .

Annak a leánynak, akit én szeressek,
Puha legyen a szíve, mint a bársony!
Fehér patyolat legyen a lelke,
Mely sirni tud a könnyhullatáson!
Annak a leánynak, akit én szeressek,
Nytva legyen a szíve én előttem,
Ne kacagjon rám, mikor én zokogok,
Mert a képét a szívembe szöttem . .

S annak a leánynak, aki az enyém lesz,
Én légyek csak az egyedüli vágya!
S ha vétkezem is, takarjon engem
Forró szerelme tiszta palástba!
Annak a leánynak, aki az enyém lesz,
A lelke legyen csupa imádat!
S csak fele szívével szeressen engem;
Másik felével az édes anyámat!

Szabó István.
**

Színház.

Bolond Istók.

(Irta: Szemere György.)

A színpadról gyorsan lekerül. Lomtárba dobják — az elavult, ócska, molyrágtat holmik közé. Nagy zajjal jött a világra s egy este halálos csendben temetik el. De előkerül még valamikor, valami szürke tudós előkutatja majd a poros akták közül és odasorozza azokhoz a forrásokhoz, amelyekből a magyar színészet s a vele karöltve járó művelődés történetét akarja megírni.

Mert kortörténeti jelentőségű kérdéseket tárgyal a «Bolond Istók».

Ki is az a Bolond Istók? — Egy bolond, akinek lelkét magasabb eszmények hívják. Egy bolond, aki csörgő sípkát tesz a fejére, hogy komolyan ne vegyék. Így kinevetik, ha komolyan vennék, megköveznék. Egy bolond, aki áldozatul dobja magát a művészet, a művelődés oltárára. Mindent feláldoz: nyugalmat, boldogságot, fényes tehetséget. Magasba szárnyaló lelke előtt eltöri a világ, el a kicsiny emberek. Csak gúnyos nevetéssel, szánó mosollyal néz le rájuk. De a bohóc jelmez inkább gyászruha, a nevetése keserű fájdalom kitörő zokogása. Sokan voltak akkor ilyen bolondok, kik hinni tudtak a magyarság jövőjében, kik titáni küzdelemmel szálltak szembe a kor ósdi, minden eszményt sirjába temető irányával. Persze emberek voltak, gyengék voltak, el is buktak — lelkileg. Ők voltak a mi legnagyobb vértanúink, a nemzet élő, vádoló lelkiismerete.

Ilyen típus Szemere «Bolond Istók»-ja is. Az említett jellemvonások meg vannak ő benne is. A többi feljesen közömbös reánk nézve.

Tógás diák volt az öreg debreczeni kollégiumban. Szereti a házigazda, Bajcsi mestram Juliskáját s az is meghalna az ő kedves Istókjáért. Közben megismerkedik az alispán leányával, a fényes dáma elhomályosítja a kis Juliskát. Akkor jön a kicsapatás és Istók felcsap vándorkomédiásnak. Elbúcsúzik Juliskától s megígéri, hogy sokszor gondol reá.

Cölesztinnel, a pompásan megrajzolt elzüllött nagy színésszel járja be az országot. Szenvednek, koplálnak a sok csalódástól, gúnytól, arculcsapástól Istók lelke egyre jobban elborul s mit is tehet egy Bolond Istók? — hát nevetve sir és zokogva kacag!

Lelke előtt ott lebeg az elérhetetlen ideál, az alispán kisasszony. Itt is keservesen kell kiábrándulnia. Teste, lelke összetörve.

Önvád is mardossa, hiszen valahol messze vár utána egy kedves kis leány, busul, hervadozik egy elhagyatott virágszál. Visszatér tehát s bűnbánó megtéréssel borul térdre a szerelem kis martirja előtt. Magasratörő álmait pedig belete-meti az egyszerű kis ház egyhangú életébe.

Sovány tartalom, gyöngé színpadi készség: ez volt a darab elbuktatója. Vigjátéknak nevezi a szerző, erővel azt akar belőle írni. Ez aztán végképen lehetetlenné is tette a sikert. Mert ez a tárgy nem vigjátéki tárgy. Maga a darab tendenciája, a szereplő személyek kortörténeti jelentősége s az a nemes küzdelem, melyet a magyar színészet, a magyar nyelv érdekében — bár a sorscsapások miatt fonák eszközökkel — küzdenek: inkább az erős drámai feldolgozást kívántak volna meg.

Bolond Istókból hatalmas drámai alakot lehetett volna alkotni. Megtestesítője lehetett volna a magyar színészet megteremtői tragikus sorsának. Ha — míg magas ábrándok után fut s első szerelméhez hűtlenné válik — Juliska elhervad, sirba hull az utána való epekedésben: akkor igazi, erős, markáns színekkel volna ecsetelve a szegény jó bolondszívű Bolond Istokok, a művészet, a nemzeti érzés kigúnyolt apostolainak sorsa.

Humor kevés, vigjátékba illő hangulat az első felvonás kivételével szintén kevés.

Ternyei művészi alakítást nyújtott a «Bolond Istók» címszerepében. *Polgár* mesterien alakította a züllött színészt. A többi szereplő is jó volt.

M. G.

Ha tudnám...

Ha tudnám, hogy dalaim olvasod
S gondolsz reám híven, forrón, epedve:
Ujjongva zendülne meg lantomon
Ifjú szívem virágos életkedve.
A keleti derű kacagna fel
Ezeregyéji bűvös-bájos fénnel;
Az Éden soh'sem hallott dalait
— Kató! — önkivületben zengeném el.

Ha tudnám, hogy dalaim olvasod
És mást szeretsz s gyűlölni tudsz csak engem:
— A legborúsabb perceken csupán —
Fognám lantom, hogy a halál-dalt zengjem.

Nem átkoználak, de nincs északon
 Ború, sivár halálvágy, gyilkos bánat,
 Amennyi — jöjj megváltó csattanás! —
 — Kató! — zokogna lantomon utánad.

Ha tudnám, hogy dalaim olvasod
 S sajnálkozó mosoly az osztályrészem;
 S önkéntelen gunyt villog szép szemed
 Ahelyett, hogy reám merengve nézzen:
 Cézári göggel fordulnék el én
 És hidegen törném ketté a lantot...
 Belé halhat a költő, de a lant
 — Kató! — ne adjon mást, mint büszke hangot.

Zvarinyi Szilárd.

Mozaik.

A.: Ha költő vagy, légy férfi.

B.: De ha férfi vagy, ne légy költő.

*

Tudvalevőleg a kultuszminiszter rendeletet
 bocsátott ki, hogy statisztikailag írják össze a
 középiskolák igazgatói, hogy a tanulók közül
 ki mennyi szeszes itallal él. Ilyen hivatalos aktus
 alkalmával történt a következő:

Igazgató: Hát mondja csak kérem, mennyi
 szeszes itallal él naponként?

VIII-ik gimnázista: Nem nappal iszom, hanem
 éjszaka.

*

Fiuk! rettenetes szomjas és dühös vagyok.
 A szabóm még most sem küldte haza a téli-
 kabátomat.

De hát micsoda összefüggés van a szomj,
 a düh, meg a télikabát között?

Mert akkor az überciher már a zálogházban
 volna és én már nem volnék szomjas.

*

Vannak emberek, akik minden kicsinyes do-
 logban szeretik a maguk felsőbbiségét fitogtatni.
 A szellemi arisztokrácia egyik nagyhercege szólal
 meg a multkor: »Uraim, én nem bánám, ha nem
 lennének utódaim, mert minden lángész gyermeke
 korcs.« — Rázúgja a másik: »Akkor a te öre-
 ged bizonyosan lángész lehetett.«

*

Poéta: Diadalmasan lobogtatja meg a pár
 perc múlva kezdődő ünnepélyen felolvasandó ver-
 seit. Azt akarom, hogy egyszer könnyben usszék
 a diszterem!

Riporter: Akkor még én is bőgni fogok!

Kritikus: Csak nem is tagadja meg az ös-
 természetét?

*

A korzóról: Kedves Barátom, mondd meg
 nekem, mi a legszebb költemény a világon?

Komolyan feleljek?

A legkomolyabban!

Nos hát neked legyen bármi, nekem ...egy
 dóci-libuska!

B.

Panasz levél.

I.

Igaz, hogy én nem érdemeltem
 A sok kijátszást, hűtlenséget...
 Igéretidben csalatkoztam,
 Mégis édes szeretnem téged.

Szegfüt, leándert, margarétát
 És más színes virágokat
 Fehér kezéd, ha nyujt is másnak,
 Nekem szebbet és többször ad.

És mintha sugná, mintha szólna
 A szegfű szirma, levele:
 „A csillagszemű barna lányka
 Szíve daloddal van tele!

Reád gondol csak, senki másra
 Bevallja titkon énnekem
 Öntözve kicsiny ablakában
 Sok édes-édes reggelen...”

II.

Négy év alatt sok tűz kialszik...
 És porba dől a régi oltár.
 Új oltároknak égő lángja
 Felé száll a szerelmi zsoltár.

Az én oltárom már négy éves...
 Kövén a régi, tiszta fény...
 Te vagy e régi, édes oltár,
 A zsoltármondó vagyok én.

Fejes Gábor.

Könyvismertetés.

Kossuth-muzeum. Huszonöt esztendeje,
 hogy egy szép eszme magva termékeny talajra
 talált s csiráját képezte annak a terebélyes,
 enyhet nyújtó fának, melynek Kossuth-muzeum
 a neve. Gr. Zichy Imre, Krivácsy József 48-as
 tűzérezredes és gr. Kreith Béla komoly tervbe
 vették, hogy az 1848-iki nagy napok em-

lékeit össze fogják gyűjteni. Kreith lelkesülve fogadta meg, hogy életcélnak fogja tekinteni a szent eszme megvalósítását és Krivácsy azonnal saját 48-as arképével és kardjával vetette meg alapját a hazafias, nemes intenciójú gyűjteménynek. Kreith munkálkodása közben megtudta, hogy igen sok becses erekye van bécsi antiquariusok birtokában. Ezek megszerzése céljából nyolc évet Bécsben töltött. Kreith egész vagyonát feláldozta e célra. Midőn értékes gyűjteménye fentartásához a szükséges reális eszközökkel már nem rendelkezett, a hatósághoz fordult és teljesen díjtalanul felajánlotta gyűjteményét. Azonban hiába. E gazdag gyűjteménynek máig sincs othona s csakis úgy tarthatja fenn magát, ha a hazafias érzelmi közönség támogatja és a muzeum kiadványait vásárolja. Ilyen legújabbán az aranytollu *Hock János: Rákóczi Ferencné* c. nagyon szép műve. Hazafias kötelességet teljesít, aki ezt megveszi, mert csak e munka megvásárlása által menthető meg ez intézmény az elpusztulástól. Kapható a Kossuth-muzeumnál, Budapest, VIII., Népszínház-utca 23. sz.

Tanítástan. Most jelent meg az »Elemi népiskolai tanítástan«. Írta: *Pálincás Béla* fiumei állami tanító. Készült minden tanító és tanító-jelölt részére a gyakorlati ügyesség és önállóság elsajátítására. Foglalkozik: a tananyagfelosztásokkal, a módszeres egységekkel, a koncentráció elméletével, a csendes foglalkozásokkal, a fegyelmeléssel, segédeszközökkel, iskolai ünnepekkel, osztályozással stb. A magyar irodalom pedagógiai szakában eddig még egyáltalában nem jelent meg ily részletes és önnálló munka. Ára: 2 korona. A pénz előleges beküldése esetében portómentesen küldi Kovács Gyula könyvkiadó Nagybányán.

Egyetemi Lapok. XX. évfolyam. A magyar egyetemi és főiskolai ifjuság hivatalos lapja. Budapest, 1907. E lap 1. száma most jelent meg Uhlwurm Ödön és Török Miklós szerkesztésében. Nem tudjuk, mily alapon viseli a hivatalos lap címet, mert a legutóbbi kongresszus a kolozsváriakat bizta meg annak szerkesztésével. Ha a kolozsvári lap megszűnt is, minden esetre furcsa dolog a kongresszus nélkül cselekedni. Hisszük, hogy a most üléselő kongresszuson szóvá is tesszik majd ezt a vidéki ifjuság kiküldöttei.

Forgács gyűjtés.

(**Utca sarkon.**) Ott állott dideregve, beboritva az őszi este ködétől a rongyos koldus az utca sarkon. Nem szólt, csak a kezét nyújtotta felém. Talán szégyelte, hogy koldúlnia kell... Nem vettem észre, mert nem tudtam adni neki. De ahogy elmentem mellette, irigykedve gondoltam reá.

Ti, akik kiállotok a házak elébe kérni, boldogabbak vagytok minálunk. Ti csak éltek gond nélkül, álm nélkül s meghaltok — álmodásra... Mi vagyunk az igazi koldusok! Mi, akik világokat építünk s világokat veszítünk. Mi, az ébren álmodozók, akik nagy szenvedésekből, nagy csalódásokból szövögetjük magunknak a síri szemfedőt. Titeket van, aki megsirasson, nekünk senki sincsen... Mi vagyunk a társadalom igazi koldusai, akiknek sorsa lassú elhamvadás, halottas szobája a kórház szürke szobája s díszes ravatala a boncterem márvány-asztala, melyen hideg nyugalommal túrjuk, hogy nevéssenek végzetünkön az agyunkat daraboló orvosinasok...

*

(**Házépítés.**) Szülőházamat, az apró, fehér házat, magába nyelte, befalta a város. Két kis ablakának kialudt a fénye. Nagy, magas, sokszemű ház épült a helyén, amelyben semmi sincs a régi, semmi sincs a kedves, pici fehér házból... Az üde gyermekálmok lakásának fundamentumára ránehezedett a hideg fényű, nehéz szobasor s megölte s agyonnyomta azt... Az én lelkemre is így borult reá sok ködös, nehéz vágy s megfojtotta bennem a gyermekkor fehér álmocskáit... Semmi sem maradt meg a régi falakból, amin elmerengve, örülni tudnék a verejtekező ifjú korban... Fehér szülőházam, boldog gyermek álmok, ház végében nyilott iszalag virágok, de meg is tudtalak benneteket siratni...

*

(**Piros napok.**) Hömpölygő, morajló emberáradat zubog, tolong a szürke házak medrében. Végig mosta a partot hosszában s közben valami rémes, fárasztó, éhes nótát morog... Mint egy hatalmas, kavargó, rángatózó kigyó, végig fekszik a házak során, szürke pikkelyéről színeket pattogat le a napsugár... Piros rongydarabok lobognak végig fölötte, véres lehelletének piros felhődarabjai, mintha a Munka verejtékcseppjei

áztatták volna meg... Fel-felriad a morajló áradat, mint a sziklához csapódott rohanó víz hangja s a színekben kavargó kígyó feje éhes száját átokra nyitva ordítja, hogy a szíve, a lelke is éhes!...

Csak folyj, csak zubogj, te sötét iszapos ár! Mosd ki a rideg, nagy paloták szürke fundamentumát! Gátat nem törve folyjátok be az egész világot, ezt a beteg, fekélyes testet, míg egyszer lassan, magától lehámlik a nemzetek fejről a koronás fekély, mint ahogy az érett seb lepattan a testről!

*

(**Téglahordás.**) Valamikor, régen, tíz évvel ezelőtt, ahogy kikerültem az ábécés padokból, nyári szünidőben, javígtatták a vén Alma Matert. Beszegődtem én is napszámos fiúnak s tíz éves karommal négyes csoportokban hordtam az állásra a pirosló téglát. A durva kő beitta az ujjaimból kiserkedt vércseppet... aztán, befalazták, berakták azt is az épülő falakba... A nyári keresményt tandíjnak fizettem... S az a néhány piros, kiserkedett vércsepp idekötötte a szívem ehez a nagy, szürke kőrengeteghez, elszakíthatatlan, erős kötelékkel. És hordom egyre még még most is — tíz év óta már — a téglát ehez a nagy házhoz; szellemi téglákat, miknek mindegyikéhez eszem, lelkem egy-egy verejtékcseppje száradt... Vajjon lesz-e, aki megfizessen érte?! .. Mert, de sokan vannak, akik e nagy házból idehordás helyett elhordják a téglát s fizetés jár véle!... És én anyám helyett, mostoha apáknak haragja dacára, anyámként imádom ezt az Alma Matert! S védő szárnya alatt, mikor meg-megszáll az álom, elmerengő lelkem kutatja, fürkészi: vajjon az a vércsepp, mely a kőre omlott, napszámos gyereknek vére cseppje volt csak, vagy a jövődönék eljegyző pecsét is?... — 6. —

Hirek.

Csokonai ünnepély. A Magyar Irodalmi Társaság november 17-én tartotta évenként szokásos 47-ik Csokonai ünnepélyét. Az idei ünnep azonban messze felülmulta az eddigieket úgy fényes műsorával, mint siker tekintetében is, amely különösen a rendezőség érdemének tulajdonítható. Az ünnepély első része d. e. 1/211 órakor folyt le a Csokonai-szobor előtt, hol az ifjúság éneke után Kürthy Ká-

roly hittanhallgató szavalta Szabolcska Mihály „Csokonai” c. költeményét, utána Peleskey Sándor hh. a M. I. T. titkára rövid emlékbeszéd kíséretében koszorúzta meg a szobrot a Társulat nevében. A Szózat elénekklésével a délelőtti ünnepély véget ért.

A délutáni ünnepély 5 órakor kezdődött a főiskola disztermében, melyet az előkelő közönség zsúfolásig megtöltött. A Kántus éneke (Csokonai: A reményhez. Férfikarra: Mácsay S.) után H. Nagy Jenő jh. szavalta Csokonai „Tihanyi echóhoz” c. költeményét, majd Bérczy Gabi urleány énekelt: Palágyi—Lusztig „Éjjel az Adrián” c. románcát Alföldi Béla ref. tanító finom zongora kísérete mellett. A közönség zajos tapsaira még néhány szép magyar nótát adott elő, mely után Venetianer Sándor hh. a M. I. T. elnöke mondott emlékbeszédet. A Kántus énekelt ezután a „Tihanyi echóhoz” c. dalt, mely után Bérczy Ernő, a városi színház tagja szavalta nagy sikerrel Szávay Gyula „Csokonai kárhoztatása” c. humoros költeményét, melyet a közönség kívánságára 3 kis Gárdonyi költeménnyel kellett megtoldania. Harsányi Jolán urleány Chopin: Adieu Polonaise-ét játszotta zongorán meglepő technikai tudással, mit még egy Chopin darabbal ismételt meg. Szabó István hittanhallgató olvasta fel ezután néhány újabb költeményét. Felolvasott költeményeiből kettőt jelen számunkban adunk. A „Csikóbőrös kulacshoz” c. Csokonai darabot énekelt befejezésül a Főiskolai Énekkar, mellyel az ünnepély véget ért.

A Magyar Irodalmi Társaság nov. 23-án tartotta legutóbbi heti gyűlését, melynek műsorán Zoltán István Sas Ede „Homeros”-ról szóló humoros tárcáját adta elő. A társulat a szavalatot hosszas vita után szótöbbséggel sikerültnek ítélte. Venetianer Sándor elnök olvasott fel ezután „Jegyzet a Társulat történelméhez” címen, melyben különösen azzal foglalkozott, hogy a tanári-kar a társulattal szemben minden időben ellenséges, vagy legjobb esetben is közömbös álláspontot foglalt el; folytatólagos felolvasásáért a társulat köszönetet mondott. Gönczy Béla hh. sikerült szavolata után a heti ülés véget ért. A Társulat eddigi működését tekintve, sokkal jobbnak tartanánk, ha heti ülések csak két hetenként lennének s inkább havonként tartana a társulat egy-egy nyilvános felolvasó ülést a diszteremben. Erre különben még visszatérünk.

Jogász soirée. A jogász ifjúság december 4-én tartja második soiréeját a főiskola disztermében, melynek műsorán szerepelnek a következők: Pávay Boriska urleány szaval, Piribauer Ferenc ur hegedűn játszik, Balkányiné Bódi Ella urasszony énekel,

dr. Mariska György ur zongorázik, Szakács Ilus urleány monológot ad elő, Szánthó József ur felolvas és Horváth Kálmán ur, a városi színház tagja énekel.

Diákkongresszus. A Budapesten november 27-én kezdődő országos diákkongresszusra főiskolánk részéről hivatalosan kiküldettek Vásáry István jh., a J. S. E. elnöke és Peleskey Sándor hh., a M. I. T. titkára. A kongresszus nov. 27-től nov. 30-ig tart.

Kántus ünnepély. Deczember 2-án a főiskolai kántus Jámor Ferenc alapító emlékezetére ünnepélyt rendez a főiskola énektermében. Az ünnepély műsora a következő: 1. Gyászdal. Énekli a kántus. 2. Emlékbeszédet mond nt. Csiky Lajos, theol. dékán, a főisk. énekkar felügyelő tanára. 3. Az alapítvány kamataiból jutalmazott cantorok megnevezése. 4. Téli dal. Énekli a kántus. 5. Komoly szavalt, Kun Károly th.-tól. 6. Vadászdal. Énekli a kántus. 7. Vig szavalt, Hajdu Árpád hh.-tól. 8. Magyar nóták. Előadja a főiskolai énekkar. Az ünnepély szabadon látogatható. Kezdődik d. u. 5 órakor.

A Csokonai-kör felolvasó estélye. A Csokonai-kör november 20-án d. u. 5 órakor kezdte meg rendez évi felolvasó estélyeinek sorozatát a Bika dísztermében, melyet fényes közönség töltött meg az alkalmából, hogy az őszi egyházkerületi közgyűlés alkalmával megjelent nagy lírikusunkat, Szabolcska Mihályt sikerült a Csokonai körnek felolvasásra megnyernie. Az estély műsora a Rácz Károly zenekarának érdekes Csokonai nyitányával kezdődött. Géressy Kálmán megnyitó beszéde után Báthory Marcsa, a városi színház ünnepelt naivája szavalt két kis verset a Lilla dalokból, melyet a közönség zajos tetszésnyilvánítására megtoldotta Farkas Imre „Narancsvirág” című költeményének elszavalásával. Oláh Gábor, főiskolánk eme nagy tehetségű fiatal tanárpoétája olvasott fel egy mély, tudományos és igen élvezetes értekezést „Csokonai és Petőfi” címen. Szabolcska Mihály fellépését a közönség szünni nem akaró tapsokkal fogadta s felolvasott költeményeivel a közönség tapsriadóját idézte elő. A beteg Horváth Kálmán helyett Nagy András énekelt zenekísérett mellett szép Csokonai dalokat, melyeket a közönség szintén nagy élvezettel hallgatott. Az első idei Csokonai est ezzel véget ért.

A Hittanszaki Önképző Társulat nov. 13-i ülésén Vincze Elek 1. th. imádkozott középsikerűlten. Ignéczy Sándor 3. th. középsikerűlt predikálása után Takács Imre 1. th. felolvasása következett. Sikerűlt felolvasását jegyzőkönyvi köszönetben részesítette a Társulat. Kun Károly 2. th. szépen sikerűlt szavalatának méltó folytatása volt Bagdi Dániel 2. th. sikerűlt imádkozása. A nov. 20 án tartott ülés

Réti László 1. th. középsikerűlt imádkozásával kezdődött. Vincze Elek középsikerűlten predikált. Takács Imre 1. th. szép felolvasást tartott a „Biblia embere” címen Tompa Mihály költészetéről. Jegyzőkönyvi köszönetet nyert. Oláh István középsikerűlt imádkozásával véget ért az ülés.

Szerkesztői üzenetek.

(Kéziratokat nem adunk vissza.)

Olvasóink, kik lapunk eddigi példányait megtartották, előfizetőink névjegyzékébe besoroztattak. Fogadják szíves jóindulatukért a szerkesztőség őszinte köszönetét.

M. J. (Kolozsvár.) A küldött műfordításért köszönet, de ahonnan eredeti is telik, onnan nem szeretjük a fordítást, ha jó is. Leveledet kértem és várom. (sz.)

V. N. Géza. „Költemények” gyűjtő cím alatt hozzánk juttatott hét verséért köszönet, azonban még egyikük sem üti meg lapunk színvonalát. Csak folytassa tovább, még szépen kialakulhat öröklött tehetsége. Egynémelyik sorában az ócskaságok és sablonos kiszólások tömegéből kikicsillan valami, amely írója további fejlődése iránt reményt és érdeklődést kelt bennünk. A „Népdalok” című jelen versei közt a legsikerűlőbb, sajnáljuk azonban, hogy fentebbi ítéletünk alól ez sem vonható ki. Csak tovább!

Manassé. Babagáj című versét, tekintve lapunk terjedelmét és irányát, — szétnyújtott volta miatt nem közölhetjük. Különben is nem oly értékes a feldolgozása, hogy ezt tehetnők.

B. K. (Kolozsvár.) A M. I. T. elnökéhez intézett levélre vonatkozólag tudatjuk, hogy főiskolánk pályatételeire vidéki főiskolák hallgatói nem pályázhatnak.

—**k**—**sz.** Beküldött 3 verse közül a „Temető” című kevésbé sikerűlt, míg a nála sokkal jobb „Külömbőség”-et az utolsó strófával teljesen ellapítja. A legsikerűltebbet, „Hogyha bánt...” címűt a jelen számban adjuk.

Z. Sz. (Budapest.) A küldött verseket úgy neked, mint S—i-nak köszönjük. A tiedből egyelőre a jelenlegit adjuk, a többiekre is majd sort kerítünk. S—i-nak gyönyörű, mély gondolkozó fejre valló versei vannak, melyeknek szokatlan zománca megkapott bennünket. Kár, hogy a technikája fejletlenebb a stílusánál. A következő számban ő is jönni fog. Üdv!

T. P. (Budapest.) Levelel más részeire alkalomadtán felelek. Most nagyon sok a dolgom. Ugy volt, hogy fölmegeyek a kongresszusra, de másképpen fordult. —**ó**—**az,** akit gondolsz. Sokat beszéltem rólad neki s nagyon szeretne veled megismerkedni. Isten veled!

Tartalom: 1. A vidéki akadémiai ifjúsághoz.—Vásáry István. 2. Denevérek.—Zoltán István. 3. Tükördarabok.—Birnatek József. 4. Koldus királyok (vers).—Szabó István. 5. Vers.—Bakoss László. 6. Utolsó levél (elbeszélés).—Papp Lénárt. 7. Annak a leánynak... (vers)—Szabó István. 8. Színház.—M. G. 9. Ha tudnám... (vers)—Zvarinyi Szilárd. 10. Mozaik.—B. 11. Panasz levél.—12. Könyvismertetés.—13. Forgács gyűjtés.—**ó**—14. Ifjúsági hírek. 15. Szerkesztői üzenetek.